

Møte fredag den 23. mai 2008 kl. 13.17

President: Rune J. Skjælaaen

Dagsorden (nr. 30):

1. Innstilling frå kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen om lov om endringar i opplæringslova og privatskolelova mv. (Innst. O. nr. 51 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 40 (2007-2008))
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Martin Engeset, Åse Gunhild Woie Duesund og André N. Skjelstad om lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) (Innst. O. nr. 50 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:68 (2007-2008))
3. Referat

Sak nr. 1 [13:17:09]

Innstilling frå kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen om lov om endringar i opplæringslova og privatskolelova mv. (Innst. O. nr. 51 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 40 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 45 minutter og fordeles med inntil 10 minutter til saksordføreren, inntil 5 minutter til hver av de øvrige partienes hovedtalere og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Lena Jensen (SV) [13:18:21] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for et godt samarbeid.

Den saken som vi i dag behandler i Odelstinget, er viktig og vil ha direkte og positiv innvirkning for mange av våre skoleelever. Saken omhandler utvidet rett til videregående opplæring for voksne, endret plassering av lov om tilpasset opplæring, innføring av rett til særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige elever i videregående opplæring, utvidet mandat til Foreldreutvalget for grunnskolen, utvidet rett til tegnspråkopplæring i grunnskolen og lovfestet plikt for skoleeier til å gi elevene gratis frukt og grønt.

Forslaget om å utvide retten til voksenopplæring har fått bred støtte hos høringsinstansene. Jeg vil si at dagen i dag er en merkedag, og det er en viktig dag, for i dag gir vi alle rett til videregående opplæring. Jeg er fornøyd med at departementet foreslår å oppheve reglene i opplæringsloven om at bare voksne født før 1978 har rett til videregående opplæring. Forslaget utvider retten for voksne

ne fra og med det året de fyller 25 år. Begrunnelsen for å opprette et aldersskille mellom ungdomsrett og voksenrett er at man skal ta hensyn til at voksne er i en annen livssituasjon. Men også unge under 25 år kan etter søknad få innvilget voksenrett. Det er viktig at opplæringen tilpasses behovet for den enkelte. Dette gjør man bl.a. ved å se på de voksnes realkompetanse.

Det er viktig med lovfesting av rettigheter, men det er også nødvendig å sikre at alle får lik mulighet til å benytte seg av sine rettigheter og få hjelp og støtte når det kan være nødvendig. Derfor ber komiteen Regjeringen bidra til styrking av samarbeidet mellom utdanningsstyresmaktene, NAV og helse- og omsorgsapparatet.

Departementet regner med at lovendringen på sikt vil føre til at mellom 800 og 1 000 flere voksne vil være i videregående opplæring hvert år. Lovendringen vil innebære en merkostnad for fylkeskommunene på om lag 50 mill. kr pr. år, men det er knyttet en del usikkerhet til beløpets størrelse. Derfor mener komiteen det er viktig at departementet følger med på utviklingen.

I proposisjonen foreslår man at minoritetsspråklige elever i videregående opplæring skal ha rett til særskilt språkopplæring, på samme måte som elevene i grunnskolen i dag. Denne språkopplæringen skal være en overgangsortning fram til eleven har tilstrekkelig kunnskap i norsk til å følge den vanlige opplæringen. Retten skal først og fremst gjelde for særskilt opplæring i norsk, men loven fastsetter også retten til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring i tillegg til den særskilte norskopplæringen.

I innstillingen understreker komiteen betydningen av at skolen forsterker samarbeidet med foreldre og foresatte. Det er veldig viktig at foreldrene får anledning til å diskutere barns språkutvikling og læring med lærerne. Skolen skal legge vekt på et godt samarbeid mellom skole og hjem, slik at foreldre kan bidra til barns utvikling og læring. Det er vesentlig at foreldrene får god orientering om hva læreplanen inneholder, har forståelse for hva som skal læres, og ser begrunnelsen for læringsaktivitetene.

Det er viktig at man lokalt følger opp den nye loven. En av utfordringene vi også har, er å sikre god kompetanse blant lærere og fagpersonell.

Morsmålsopplæring er viktig og nødvendig for veldig mange elever. Fremskrittspartiet vil i sitt forslag fjerne retten til morsmålsopplæring. Behersker en ikke norsk, er det vanskelig å lære det uten å kunne ta utgangspunkt i sitt eget språk. Det er viktig å kjenne til begreper på sitt eget språk for å kunne utvikle seg og lære norsk godt. Det å kunne språk er også en fantastisk og viktig ressurs som jeg som saksordfører vil påpeke. Det er viktig at elevene har rett til morsmålsopplæring.

Komiteen slutter seg til forslaget om at prinsippet om tilpasset opplæring får ny plassering i opplæringsloven kapittel 1.

Det legges ikke fram forslag om endringer i opplæringsloven når det gjelder saksbehandling for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Dette støtter komiteen.

Komiteen viser også til at Midtlyng-utvalget, som er

oppnevnt av Regjeringen, skal foreta en vurdering og ha en gjennomgang med tanke på en bedre organisering og mer effektiv ressursbruk i en framtidig og helhetlig tiltakskjede for barn, unge og voksne med behov for spesialpedagogisk hjelp. Utvalget vil legge fram sin innstilling neste år. Det er et viktig arbeid dette utvalget gjør. Det er viktig fordi vi vet at altfor mange barn i skolen ikke får hjelp når de trenger det, når de har behov for det. Vi vet at for mange barn venter på hjelp. Vi vet at når mange lærere, foreldre og elever ber om hjelp, må de vente altfor lenge på hjelpen.

Opposisjonen legger fram forslag om å framskynde ferdigstillingen av Midtlyng-utvalgets innstilling, og jeg skjønner at man er utålmodig. Vi har satt ned dette utvalget for å få en bred gjennomgang. Jeg vil også minne om at dette gjorde ikke den tidligere regjeringen. Man satte ikke ned et utvalg for å ha en bred gjennomgang av det spesialpedagogiske systemet. For oss er det viktig at vi også får en veldig god oppfølging, og vi lover at vi skal følge opp utvalgets innstilling på en god måte.

For mange elever faller fra i løpet av videregående opplæring. Det kan skyldes bortvalg eller frafall – de fullfører ikke. Det er alvorlig, og vi må sette inn tiltak. Ett av mange tiltak er forslaget fra Regjeringen om å utvide mandatet til Foreldreutvalget for grunnskolen, FUG, til også å gjelde første trinnet i videregående opplæring. Det er viktig å gjøre foreldrene til tettere samarbeidspartnere i overgangen mellom alle skoleslagene, også mellom grunnskolen og videregående skole. Komiteen mener det er viktig at foreldre kan brukes som gode rådgivere for sine barn.

Jeg vil vise til innstillingens forslag til vedtak under B:

«Stortinget ber Regjeringen snarest utarbeide forslag til bestemmelser som forplikter videregående skole til foreldresamarbeid.»

Jeg anbefaler dette forslaget til vedtak. Vi mener det er viktig at vi har en lovfesting av foreldresamarbeid også i videregående opplæring – dette for at man bedre kan forankre foreldresamarbeidet i videregående opplæring.

Men la meg også ta et tilbakeblikk på forrige periode, da Clemet og regjeringen som bestod av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, foreslo å legge ned FUG. Dette ble heldigvis ingen realitet, noe jeg er veldig glad for, fordi den innsatsen som FUG og foreldrene gjør når det gjelder skole-hjem-samarbeid, er utrolig viktig.

Komiteen slutter seg til departementets forslag om å utvide retten til opplæring i og på tegnspråk. Dersom eleven etter en sakkyndig vurdering har behov for grunnskoleopplæring i og på tegnspråk, skal de ha rett til det. Dette er en viktig lovendring.

I prosessen har komiteen fått henvendelser fra foreldre, og det har kommet høringsuttalelse fra Hørselshemmedes Landsforbund, hvor det hevdes at barn som har behov for talespråklig utvikling etter CI-operasjon, ikke har gode nok rettigheter etter opplæringsloven.

Vi har også fått henvendelser fra foreldre med barn som har behov for supplerende og alternativ kommunikasjon. Disse uttaler at det er en mangel ved opplæringsloven når det gjelder rettighetene til funksjonshemmede barn som bruker verken talespråk eller tegnspråk.

Komiteen gjør det klart i innstillingen at man ønsker at det nå skal utarbeides nasjonale retningslinjer og standarder for undervisningsopplegg for barn som er CI-opererte, slik at CI-opererte barn kan gis et helhetlig opplæringstilbud. Retningslinjene og standardene må sikre CI-opererte barn som skal lære tale, et tilbud på samme nivå som døve barn som skal lære tegn.

Komiteen er opptatt av at elever som har behov for talespråklig utvikling, eller som har behov for alternativ eller supplerende kommunikasjon, skal sikres gode rettigheter i opplæringsloven. Jeg vil også vise til at opplæringsloven § 5-1 i dag skal sikre disse elevene rett til særskilt tilrettelagt undervisning. Men vi vet at det er mange barn som ikke får den hjelpen de har krav på ifølge opplæringsloven. Det er viktig og nødvendig at barna får den hjelpen de har krav på, når de trenger den. I dag legger Regjeringen fram en stortingsmelding om språkopplæring. I forbindelse med behandlingen av den vil regjeringspartiene gå nærmere inn på denne problemstillingen og se om det er nødvendig å gjøre noen justeringer i loven for å sikre at disse barna får den hjelpen de trenger.

Uten mat og drikke duger helten ikke. – Regjeringspartiene på Stortinget støtter forslaget fra Regjeringen om at kommunene skal få en lovpålagt plikt til å holde elever med gratis frukt og grønnsaker i skoletiden. Ordningen skal gjelde alle elevene der det er ungdomstrinn, 8.–10. trinn, og kombinerte skoler, 1.–10. trinn. Det ble i fjor bevilget ekstra midler til dette for 2008. Ikke alle kommuner har brukt pengene på tiltenkt måte, og vi støtter nå et forslag om å lovfeste dette. Det koster ikke mye, men det er en kjempegevinst, for mange barn har ikke med seg mat og frukt og grønt på skolen. En evaluering av frukt og grønt-ordningen viser at den er meget populær.

Freddy de Ruiten (A) [13:28:39]: Proposisjonen er først og fremst en oppfølging av tidligere varslede tiltak. Jeg skal ikke kommentere alt, men ta for meg utvidet rett til videregående opplæring for voksne, utvidet mandat for FUG, altså Foreldreutvalget for grunnskolen, og gratis frukt og grønt.

Det er gledelig at voksne får en utvidet rett til videregående opplæring. Det er et økende behov for voksenopplæring, og det er viktig at vi i større grad legger til rette for det. Det er liten tvil om at samfunnet har en betydelig kompetansereserve som kunne bli utløst hvis flere voksne fikk mulighet til opplæring. Mange voksne sitter i dag med viktig realkompetanse som med relativt enkle midler kunne gjøres om til formalkompetanse. Her har særlig NAV, lokale myndigheter og lokalt arbeidsliv en oppgave i å styrke sitt samarbeid og utnytte de muligheter som finnes.

Et annet moment som det er viktig å fokusere på i forbindelse med voksenopplæring, er at en i stor grad bør kunne gi opplæring på andre arenaer enn i skolen. Opplæring i bedrift i samarbeid med f.eks. NAV, fagforening og studieforbund viser seg å være vellykket mange plasser. Altfor mange voksne mangler basiskompetanse. Selv om det kan virke som et sidespor i debatten om videregående opplæring, er det faktisk sånn at mange voksne som får mulig-

het til å gjøre noe med f.eks. lese- og skriveproblemer, blir motivert til å gå videre i skolesystemet. Vi er også tilfreds med at Foreldreutvalget for grunnskolen får utvidet mandat til også å ta opp saker som gjelder for det første året i videregående opplæring. Ikke minst i forbindelse med frafallsproblematikken ser en at overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring byr på utfordringer. Vi tror at et økt fokus på skole-hjem-samarbeid i den forbindelse kan være et virkemiddel for å redusere frafallet. Vi er svært opptatt av å redusere frafallet i videregående opplæring, så det er bare ett av flere virkemidler.

Andre ting som kan nevnes i den forbindelse, er styrking av rådgivningstjenesten, oppretting av karriereveiledningssentre i hvert enkelt fylke, programfag til valg i ungdomsskolen og sist, men ikke minst, alt det positive arbeidet som gjøres lokalt. I den forbindelse har jeg lyst til å trekke fram mitt hjemfylke, Aust-Agder, som har redusert frafallet i videregående opplæring på en del utvalgte skoler dramatisk ved økt ressursinnsats og systematisk arbeid.

Til slutt litt om frukt og grønt. Bakgrunnen for at en velger å lovfeste det, er at noen kommuner har valgt å bruke midlene på andre ting. Vi ser en sammenheng mellom ernæring og god læring og mener derfor at gratis frukt og grønt er en god investering for å få til bedre læringsutbytte og bedre skoleresultater.

Jeg kan heller ikke dy meg for å kommentere litt av det som er kommet fram i tidligere debatter i dag, og som lett kan linkes opp mot det som går på frukt og grønt. Det har tidligere i debatten i dag vært hevdet at frukt og grønt-pengene kunne ha vært brukt i forbindelse med en rentekompensasjonsordning. I dette dokumentet brukes pengene på andre ting. En opplever i den politiske debatten at særlig Venstre, representert ved representanten Dørum, er høy og mørk og bruker frukt og grønt-pengene, som beløper seg til ca. 200 mill. kr, til en rekke formål. Jeg synes det vitner om lite troverdig pengebruk fra Venstres side. Når en sammenholder det med den dårlige kommuneøkonomien og de kraftige kuttene som sannsynligvis vil bli et resultat hvis Venstre igjen kommer i regjeringskontorene, er det enkel matematikk å si at flere milliarder mindre til kommunene vil svi atskillig mer enn om en putter inn 210 mill. kr i ekstratiltak til kommunene og skolene. Det er velkjent i politikken at angrep er det beste forsvar, men 210 mill. kr, som Venstre skal bruke på kvalitetsforbedrende tiltak i skolen, blir altså en peanøtt i forhold til hva konsekvensene blir for kommunene og skolene hvis Venstre igjen kommer i regjeringslokalene og kutter milliarder av kroner.

Anders Anundsen (FrP) [13:33:26]: Jeg håper ikke vi skal ta opp for mye av de innleggene som har vært tidligere i dag, for det tror jeg verken representanten de Ruiten eller regjeringspartiene for øvrig vil komme særlig godt ut av.

Denne saken omfatter flere forskjellige lovendringsforslag, som har veldig ulike emner. Noen av temaene er lite kontroversielle og oppnår enstemmig tilslutning, andre er noe mer kontroversielle. Jeg vil først og fremst vektleg-

ge de endringene hvor Fremskrittspartiet har et avvikende syn fra Regjeringens.

Kunnskapsministeren har den siste tiden vært veldig opptatt av det han kaller tidlig innsats. For at en skal lykkes med tidlig innsats, er det avgjørende at elever som går i grunnskolen, slipper å vente i månedvis – og år, faktisk – for å få den såkalte PPT-vurderingen, som er nødvendig for å få innvilget spesialundervisning. Dette har Fremskrittspartiet sammen med noen av opposisjonspartiene tidligere tatt opp, og vi forventer rett og slett, siden det ikke kom noen endringsforslag eller tiltak i denne proposisjonen, at en følger opp det forslaget fra opposisjonen i løpet av året, som forutsatt, og ikke bruker enda lenger tid, slik Regjeringen signaliserer i proposisjonen.

Fremskrittspartiet har et alternativt forslag hva gjelder språkopplæring for minoritets elever, hvor vi vektlegger sterkt behovet for skikkelig norskopplæring for elever med fremmedspråklig bakgrunn. Morsmålsopplæring er i utgangspunktet et foreldreansvar og skal ikke belaste skolebudsjettene. Opplæring på morsmål bør ikke skje, og en skal foreskrive tilstrekkelig med opplæring i norsk tidlig, slik at elevene kan komme inn i ordinær undervisning på norsk.

Fremskrittspartiet har i budsjettssammenheng foreslått en styrking av Foreldreutvalget for grunnskolen i svært mange år. I lovproposisjonen utvides arbeidsområdet til FUG til å gjelde også det første året i videregående opplæring, og det er bra. Men det er åpenbart for Fremskrittspartiet at det vil føre til behov for økte bevilgninger til FUG, og vi forutsetter at Regjeringen vil ivareta det perspektivet i sitt forslag til statsbudsjett. Egentlig burde det vært lagt inn penger allerede i revidert, slik at ikke FUG nå får ekstra belastning uten at det følger ressurser med. Ressursene i FUG er presset fra før, og det er et ansvar som denne regjeringen bør ta nøyere inn over seg.

Regjeringen vil også utvide døves rett til opplæring på tegnspråk. Det er Fremskrittspartiet enig i, og vi er glad for det, men vi synes det er underlig at Regjeringen på denne måten vil bidra til å øke forskjellsbehandlingen mellom dem som er døve, og som bruker tegnspråk som sitt hovedspråk, og elever som er født døve, men som har fått innoperert et cochlea-implantat. Fremskrittspartiet mener den forskjellsbehandlingen er urimelig, og vi synes det er veldig passivt fra Regjeringens side å henvise til eksisterende bestemmelser om spesialundervisning. Alle vet at det fører til stor forskjellsbehandling. Mange barn får ikke den fulle effekten av implantatet, fordi de får for lite opplæring som er tilpasset dem.

En annen elevgruppe som sviktes av Regjeringen, er elever som bruker alternativ og supplerende kommunikasjon, forkortet til ASK. Disse elevene mangler også rett til et skikkelig tilbud. Jeg er forundret over at flertallet også overser denne elevgruppen, som har særskilt store utfordringer i dagens totalintegrerte skole. Jeg er imidlertid glad for at Fremskrittspartiet sammen med de øvrige opposisjonspartiene foreslår at disse elevene og elever med CI skal få rettighetene sine lovfestet på linje med de rettighetene som elever som er døve, og som bruker tegnspråk, skal ha.

Ernæring er viktig for elevers prestasjonsevne, og Fremskrittspartiet vil innføre et enkelt skolemåltid for elevene i grunnskolen. Det er imidlertid ganske underlig at Regjeringen vil lovfeste en ordning med frukt og grønt som i dag gjelder for halve elevmassen. Å lovfeste en slik rett uten samtidig å fullfinansiere kostnadene vil føre til at kommunene må kutte i andre deler av sine budsjetter for å finansiere den lovpålagte frukt og grønt-ordningen. Det er en underlig form for politisk prioritering når Regjeringen insisterer på å lovfeste retten til frukt og grønt for halve elevmassen, men samtidig nekter å lovfeste retten til skikkelig tilrettelagt opplæring for elever som er født døde, og som har innoperert CI, eller for dem som bruker ASK. Det vil de ikke lovfeste, men retten til frukt og grønt skal lovfestes.

Heller ikke vil denne regjeringen engang vurdere lovfesting av retten til pleie og omsorg for pleie- og omsorgstrende.

Regjeringen har gått seg fullstendig vill i prioriteringene sine. Det bør vi merke oss i denne sal, men ikke minst bør de som er utenfor denne sal, merke seg Regjeringens merkelige prioriteringer. Dette er en uforståelig og meningsløs prioritering.

Med dette tar jeg opp forslagene nr. 1 og 2 på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, forslag nr. 3 på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti og forslagene nr. 4 og 5 på vegne av Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Anders Anundsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [13:38:57] (komiteens leder): Et av de lovendringsforslagene som har vakt størst reaksjoner i proposisjonen fra Regjeringa, er forslaget om å lovfeste kommunenes plikt til å gi elevene frukt og grønt. Kommunene skal altså tvinges til å prioritere epler framfor å bruke ressursene på bedre kunnskap i skolen. Det er et forslag som etter Høyres oppfatning med all tydelighet viser at Regjeringa har et helt galt fokus i skolepolitikken og ikke evner å prioritere det som er skolens viktigste oppgave, nemlig et godt undervisningsstilbud.

For Høyre er det nokså meningsløst å skulle prioritere å bruke flere hundre millioner kroner på en ordning med gratis frukt og grønt. Det er viktigere å prioritere ressursene på en god gjennomføring av Kunnskapsløftet – til flere lærere, til bedre etter- og videreutdanning av lærere, til leksehjelp og andre tiltak for å bedre læringsinnholdet i skolen og utbyttet for elevene. For Høyre er det naturlig at det fortsatt er foreldrenes ansvar å sørge for at elevene har mat med seg på skolen.

Det er mange kommuner som ønsker å bruke ressursene mer formålstjenlig enn hva Regjeringa vil påby dem, og med god grunn. Froland kommune i Aust-Agder er en kommune som var valgt å trosse Regjeringa. Ordfører Sigmund Pedersen fra Senterpartiet er sterkt kritisk til Regjeringas inngripen i den lokale handlefriheten, og uttaler til avisa Vårt land 7. april:

«At vi skal få alt tredd ned over hodet er vanskelig å forholde seg til. Når politikkerne havner på Stortinget glemmer de lokale forhold. Det er ikke slik at lokalpolitikere mangler dømmekraft til å vurdere hva som er best for oss.»

Høyre er helt enig med ordføreren fra Senterpartiet. Dette er et lovforslag som bidrar til å redusere lokale folkevalgte evne til å utføre oppgavene de sjøl prioriterer, og heller pålegger dem å utføre oppgaver bestemt av staten. Det er nokså uforståelig ut fra den politiske historien at det nettopp er Senterpartiet som går i front for en sånn utvikling. Høyre kommer derfor til å stemme imot § 13-5 i opplæringsloven og § 7-1c i privatskoleloven.

Høyre mener det er riktig å utvide mandatet til Foreldreutvalget for grunnskolen til også å omfatte 1. trinn i videregående opplæring. En viktig del av Kunnskapsløftet er å gjøre overgangen mellom ungdomstrinnet og videregående smidigere og enklere, og i det arbeidet har foreldrene også et viktig ansvar. Vi vet også fra den siste NIFU STEP-rapporten Bortvalg og kompetanse som kom i mars i år, at det nettopp er i overgangen mellom 10. trinn og 1. klasse på videregående at mange elever opplever vanskeligheter som ikke minst gjør at de faller fra i videregående opplæring. Men for Høyre er det litt overraskende at Regjeringa ikke samtidig signaliserer at den ønsker å styrke ressursene til Foreldreutvalget for grunnskolen fordi det nå pålegges nye ansvarsområder.

Regjeringa tar et steg i riktig retning når den ønsker å innføre en 25-årsregel for retten til videregående opplæring, men Høyre mener at alle som ønsker det, helt uavhengig av alder, skal ha muligheten til å fullføre videregående opplæring.

Høyre støtter også forslaget om å utvide retten til opplæring i og på tegnspråk til å gjelde alle elever som etter en sakkyndig vurdering har behov for det. Men som opposisjonspartiene har påpekt, er det bare CI-opererte barn som får styrket sine rettigheter. Det er bra, men vi trenger mer. Derfor har Høyre sammen med de øvrige opposisjonspartiene fremmet forslag om å be Regjeringa foreslå en endring i opplæringsloven som sikrer rettighetene også til elever som trenger tegnspråklig utvikling eller alternativ og supplerende kommunikasjon. Jeg kan bare slutte meg til representanten Anders Anundsens påpekning av det litt merkelige i at Regjeringa ønsker å lovfeste en ordning med kommunenes plikt til å tilby frukt og grønt til elever, men altså ikke ønsker å lovfeste en ordning som gir elever med ulike kommunikasjonsbehov de samme rettighetene. Det er for Høyre et stort paradoks.

Det er positivt at minoritetsspråklige elever i videregående opplæring skal ha en egen rett til særskilt norskopplæring. Men samtidig er det viktig å understreke at disse elevene raskest mulig skal integreres i den ordinære norskundervisningen. Det er helt uholdbart at elever, som man har sett mange steder, har blitt værende i et sånt tilbud gjennom ti år i grunnskolen, og at man i praksis opplever at skolen har hatt lavere ambisjoner på vegne av de elevene enn på vegne av andre elever. Skolen skal ha de samme høye ambisjonene for alle elevene, og det er derfor helt avgjørende at skolen sørger for å gi alle god norskopplæ-

ring. Språkkunnskaper er helt grunnleggende for muligheten til å klare seg i samfunnet. Derfor er det viktig at man gjør det man kan for å gi en god norskopplæring, men så raskt som mulig integrerer elevene i den ordinære norskundervisningen.

Dagrun Eriksen (KrF) [13:44:18]: Forventningene var store til den stortingsmeldingen som vi behandlet i forkant av denne proposisjonen. Det skulle være denne regjeringens store prestisjemelding. Her skulle Regjeringens nye kurs bli lagt fram. I stedet ble det ganske mange fagre ord, men få konkrete tiltak, og dessverre følger en opp med noe av det samme i denne proposisjonen, med enkelte forslag som er gode og viktige, men som ikke går langt nok. Det hele blir nesten og halvveis. Jeg tviler vel på at noen fra regjeringspartiene tør å snakke om ny kurs i skolepolitikken etter dette, og jeg registrerer at det, når man snakker om en ny politikk, nå henvises til en ny melding som skal komme om kvalitet i skolen.

Det er et skritt i riktig retning når departementet nå foreslår å oppheve regelen om at bare voksne som er født før 1978, har rett til videregående opplæring, og i stedet innfører en 25-årsregel. Det er bra, men etter Kristelig Folkepartis mening går vi ikke langt nok. Det er en del grupper i samfunnet som vi virkelig ønsker å få så raskt som mulig inn i et utdanningsløp igjen. Det gjelder f.eks. voksne med rusproblemer i ungdomsårene, som kan ha brukt opp retten i tidlig alder, men som vi håper er kommet på rett kjøll for de er fylt 25 år, og da ville det vært utrolig viktig å ha et tilbud til denne gruppen. Det hadde vært mye mer hensiktsmessig å ta skrittet helt ut, og vi foreslår derfor å endre opplæringsloven slik at de som ønsker å fullføre videregående opplæring, får en rett til slik utdanning uavhengig av alder.

Jeg er også i utgangspunktet positiv til forslaget om å utvide FUGs mandat til også å gjelde videregående skole. Jeg mener imidlertid at lovverket i sterkere grad må forplikte den enkelte videregående skole til samarbeid mellom hjem og skole, samtidig som den enkelte skole/lærebedrift får frihet til å organisere og strukturere samarbeidet etter lokale forhold. Jeg er derfor glad for at en samlet komite går inn for å be Regjeringen snarest mulig å utarbeide forslag til bestemmelser som forplikter dette foreldresamarbeidet.

Men jeg må si at jeg undrer meg over hvordan departementet kan mene at utvidelsen av FUGs mandat ikke får økonomiske eller administrative konsekvenser. Hvis en går inn for en utvidelse, må en da også ønske at FUG skal spille en best mulig rolle i videregående. En utvidelse av FUGs mandat vil innebære at det må etableres god kontakt med fylkeskommunene. Det vil kreve både tid og kompetanse. Den videregående skolen blir et helt nytt saksområde for FUG, og det vil være av helt avgjørende betydning at sekretariatet får en vesentlig styrking som en forutsetning for å kunne delta og bidra i denne store utvidelsen av mandatet. Jeg synes også, med respekt å melde, at det er pinlig at vi i Norge kun klarer å ha en FUG-leder i halvstilling.

Jeg støtter også forslaget om å utvide retten til opp-

læring i og på tegnspråk. Jeg er også glad for at regjeringspartiene er med på å understreke viktigheten av at det utarbeides nasjonale retningslinjer og standarder for undervisningsopplegg for barn som er CI-opererte, og at retningslinjene og standardene må sikre CI-opererte barn som skal lære tale, et tilbud på samme nivå som døve barn som skal lære tegn. Men igjen er regjeringspartiene med på et godt forslag som dessverre kanskje ikke går langt nok. De barn som har behov for en talespråklig utvikling etter en CI-operasjon, vil ikke få styrket sine rettigheter etter § 2-6. Disse barna er i en ganske annen situasjon enn barn med lese- og skrivevansker. For disse handler det om grunnleggende kommunikasjon, og derfor er det ikke godt nok med regjeringspartienes henvisning til spesialundervisning for denne gruppen. Målet er at barna skal bli talespråklige, og utvikling av talespråk er også det foreldre til CI-opererte barn ønsker. CI-opererte barn vil ofte fungere som lett til moderat tunghørte, med de utfordringer et slikt kommunikasjonshandikap medfører i en opplærings situasjon. Rikshospitalet, som foretar de fleste av disse operasjonene i Norge samt følger opp disse barna etter operasjon, anbefaler at det skal fokuseres på den talespråklige utviklingen. Utviklingen av talespråket vil være sentralt for å sikre god språklig kompetanse, og disse barna vil derfor ha behov for et pedagogisk tilbud hvor man utvikler hørsel og talespråk.

For at gruppen skal få en fullgod oppfølging i skoleverket i tråd med sitt behov, er det avgjørende at retten til oppfølging sikres gjennom et lovverk. Kristelig Folkeparti har derfor foreslått at opplæringsloven endres, slik at de som velger en talespråklig utvikling, sikres rettigheter også gjennom lovgivningen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:49:31]: Jeg følger denne debatten fordi jeg sitter i kommunal- og forvaltningskomiteen, og noen av kommunal- og forvaltningskomiteens viktigste områder er nettopp skole og omsorg. Nå i dag handler det om skole, og det er interessant å følge debatten. Og da kan en bli litt overrasket over noen av summene som florerer i salen, for det virker som om det er de 218 mill. kr som avgjør om en har en god skole eller ikke, og at vi når vi bruker det på frukt og grønt, ikke satser på innholdet i skolen. Det er ikke den store summen. De store summene, som er det viktige for løftet, for at vi skal gjennomføre det som nå ligger her, er nettopp de frie inntektene og de samlede inntektene til kommunesektoren, som har økt med 20,8 milliarder kr siden Regjeringen tiltrådte, og er varslet å øke med 7 til 7,5 milliarder kr ekstra i årets kommuneopplegg. De daværende regjeringspartiene stemte mot det første løftet i forhold til kommunal sektor. Da ville kommunene hatt et helt annet utgangspunkt enn det vi gav dem det første året vi hadde regjeringsmakt, for å drive en god skole med en god tilpasset opplæring. Så jeg synes at en av og til må løfte seg litt opp fra å se på sine små poster, og heller se på det totale bildet, og da er 218 mill. kr ikke den store summen – det er mye penger, men det er enormt mye mer penger som ligger i det helhetlige kommuneopplegget. Så de som har vært så bekymret, bør i hvert fall være glad for at det

har blitt et regjeringsskifte som gjør at skolesektoren har bedre økonomiske rammer.

Så har jeg lyst til å kommentere en ting til, og det er representanten Eriksen Søreides bekymring for at Senterpartiet er med og lovfester gratis frukt og grønt. Vi fremmet et Dokument nr. 8-forslag i forrige periode nettopp om frukt og grønt, for vi mener det er såpass viktig for læring og kunnskap at elever får i seg god mat, og at en har et sunt kosthold og får i seg frukt og grønnsaker på skolen. Vi er sikre på at det er en god investering nettopp for læring og for den enkelte elevs hverdag. Representantene Skjælaaen, Haga og Stenberg Ryen fremmet altså et forslag i forrige periode nettopp om å innføre en obligatorisk ordning med frukt og grønt, og det er derfor for oss en stor glede å kunne være en del av en regjering som nå får dette på plass, i første omgang for ungdomsskoletrinnet. Vi så jo også av undersøkelsene den gang at det er på det alderstrinnet man har størst utfordringer i forhold til å få et godt kosthold, og jeg tror også det er klokt å bruke midler på dette i forhold til en forebyggingstenkning – én ting er i forhold til den kunnskapstenkningen vi har i skolen, en annen ting er forebygging. Hvis vi klarer å vri kostholdsvanene til elever i ungdomsskolen, er det bra med tanke på diabetes og generell helsetilstand, og det vil tjene samfunnet som helhet. Så jeg er sikker på at det er en god samfunnsinvestering også rent økonomisk. Det er altså en god dag for Senterpartiet – vi fikk gjennomslag for det vi ikke klarte i forrige periode, sammen med to gode samarbeidspartnere.

Så har jeg et par kommentarer til. Vi er jo veldig på linje med de andre partiene når det gjelder rett til språkopplæring for minoritetsspråklige elever i videregående opplæring – i en overgangsfase. Det er veldig viktig at en vektlegger det med overgangsfase, både i teksten fra departementet og i innstillingen, for noe av kritikken mot den «norsk 2»-opplæringen vi har hatt i grunnskolen, har vært at noen har følt seg låst inne i et tilpasset opplegg – bare fordi de har hatt et annet navn enn et norskklingende – fra de er sju år til de går ut av grunnskolen. Det som har vært en god intensjon, har blitt en hemske. Derfor må vi, når vi skal innføre en ny ordning, være veldig bevisst på at vi ikke låser folk inne i noen ordninger fordi vi tror ordningene er gode.

Jeg har i Senterpartiet ansvar for områdene innvandring og integrering, og har møtt veldig mange ungdommer med minoritetsspråklig bakgrunn, eller med en annen bakgrunn enn min, for å si det korrekt, som har vært veldig bekymret og lei seg, og nesten sinte, på grunn av denne tilpassede opplæringen. De har følt at de har blitt brukt som en brikke og bare blitt plassert i en «norsk 2»-klasse – og der skal de bli – og dermed fått et B-stempel på sin utdanning. Så det må vi ta med oss. Dette er bra, men det er viktig at vi er oss bevisst nettopp den understrekingen fra både komiteen og departementet om at det er i en overgangsfase. Men så lenge vi legger det til grunn, er dette et veldig godt tiltak.

Jeg har litt kjennskap til tegnspråk og CI, og det er bra at det er så pass stor utålmodighet i salen, og i alle partier, etter å komme seg videre når det gjelder dette. Det

som nå skjer innenfor de døves verden, er en stille revolusjon som ingen hadde drømt om skulle skje. De aller fleste barn som blir født døde, har nå etter hvert mulighet til å lære seg å snakke og høre. Det er fantastisk. Så kan man være mer eller mindre utålmodig, men alle partier stiller seg iallfall bak ønsket om en opptrapping, og det er av det gode.

Odd Einar Dørum (V) [13:54:29]: Først noen kommentarer til noen saker i innstillingen. Punktet om utvidet opplæring er et viktig punkt. Jeg synes det er synd at opposisjonen er alene om å ville oppheve aldersbegrensningen, men med den kunnskap man har om behovet for å ha en slik rett gjennom hele livet, tror jeg det bare er et tidsspørsmål før hele salen vil ha det standpunktet som opposisjonen har.

Når det gjelder spørsmålet om særskilt norskopplæring, er Venstre selvfølgelig med på det. Vi tror at det å fylle på med norsk når man ellers sliter med språket, er nyttig, og mine besøk i skoler mange steder bekrefter at det er riktig. Så det statsråden her legger fram, er bra.

Det er også bra at komiteen er enig om å styrke Foreldreutvalget for grunnskolen og også gi dem en lovmesig backing når det gjelder å utvide deres virksomhet mot deler av videregående skole.

Når det gjelder tegnspråk, er jeg også enig i det som er nevnt av tidligere talere. Komiteen har klart å komme fram til en felles enighet om en merknad, hvorav kanskje det viktigste er at retningslinjer og standarder må sikre at CI-opererte barn som skal lære tale, skal ha et tilbud på samme nivå som døde barn som skal lære tegn. Så får det være et lite tankekor at det ikke er mulig å få hele komiteen med på en lovfesting av dette.

Så har vi representanten Freddy de Ruiten, som har tenkt å gi meg en slags feststemning før helgen. La meg si det slik, at når de rød-grønne marsjerer fram, er mantraet: Hva kan man ikke få til med frukt og grønt og bananer! Får man frukt og grønt og bananer, trenger man ikke å tenke på friske bygg. Man trenger ikke å bevilge penger til rentekompensasjon, for man får uansett frukt og grønt. Og hvis man mangler en lærer, trenger man ikke å tenke på det heller, for man får uansett frukt og grønt. Dette er ikke engang en spøk, for når partifeller av meg i vestlandskommuner med litt trange kommunale budsjetter – og de finnes faktisk også under den rød-grønne regjeringen – heller vil prioritere lærere, ja, da kommer den rød-grønne vinden, seiersvinden, eller hva jeg nå skal kalle den, og sier at frukt og grønt skal det være. Alle bør vel skjønne at hvis man har et trangt kommunalt budsjett, er det noe som er viktigst. Det er faktisk viktigst å ha mange nok og gode lærere, og det er viktigst å ha friske bygg, men pilsken fungerer så godt at selv før lovbestemmelsen stemmer rød-grønne partier på lokalplanet ned ønsket fra f.eks. Venstre og andre opposisjonspartier her i salen om å sikre flere lærere framfor frukt og grønt. Så når det gjelder pengene på dette området, er Venstre veldig tydelig: Vi bruker penger for å rekruttere lærere, for det gjør ikke den rød-grønne regjeringen. Vi har tenkt å slåss for det inntil de gjør det. Vi bruker penger for å bygge opp kompetan-

se for lærere. Det gjør den rød-grønne regjeringen ved å holde en avtale fra regjeringen Bondevik II, som var inngått mellom Kommunenes sentralforbund og utdanningsorganisasjonene – og så skryter statsråden av at han holder avtalen. Selvfølgelig skal han holde avtalen. Men kampen står ikke om en slik avtale, den står om hvorvidt vi skal ha en videreutdanning for lærere, og det stemmes jo systematisk ned. Og det er ikke noe mer oppsiktsvekkende enn at det i Oslo er mulig for Venstre og Kristelig Folkeparti å få et byråd av Høyre og Fremskrittspartiet til å være med på å innføre et lærerløft med systematisk videreutdanning. Men når man da skal ta med seg en slik erfaring fra ett møte lokalt mellom «Høyre-Høyre», holdt jeg på å si, og sentrum, så er det ikke mulig å få de rød-grønne i salen til å flytte seg til noe annet punkt enn at de drømmer om en stortingsmelding som skal komme på et eller annet tidspunkt. Og i denne stortingsmeldingen er det jo selveste Soria Moria som skal åpnebares for oss alle, om vi ikke nå har sett dokumentet fra grunnen av.

Representanten de Ruiten kan ta det helt rolig. Han kan være helt sikker på at undertegnede og andre kommer til å plage den rød-grønne regjeringen om lærere – antallet lærere, hvor mange vi skal ha – helt til de gir seg, og vi kommer til å snakke om frukt og grønt og bruke det som agitatorisk poeng med stor glede og med stor fynd. Og med slike muntre innspill som vi får fra representanten de Ruiten, forsterker det bare kamplysten. Hos de rød-grønne erstatter lovfesting av frukt og grønt omtrent alt mulig annet. Jeg hadde aldri trodd at man skulle få en slags ammetåke eller noe lignende av å spise frukt og grønt, at man skulle få en rus av det, men representanten de Ruiten har klart å vise for meg i stortings salen at det er fullt mulig.

Jeg trenger ikke noen rus, jeg trenger bare å holde meg til det enkle poeng at vi trenger lærere. Da trenger vi en nasjonal rekrutteringsplan for lærere, og vi trenger systematisk videreutdanning for lærere – og jeg vet at vi ikke får det av de rød-grønne. Vi trenger friske bygg, og vi får ikke rentekompensasjon av de rød-grønne. Derfor stemmer Venstre med utsøkt glede – for politikk handler nemlig om å prioritere – mot en lovfesting av frukt og grønt, og vi gir et håndslag til dem av våre partifeller som med trang kommunal økonomi faktisk vil prioritere lærere, men ikke får lov av det rød-grønne flertallet lokalt.

Dette var en viktig og riktig skillelinje. Jeg er representanten Freddy de Ruiten hjertelig takknemlig for at han gav meg denne sjansen til å leve ut min legning fra talerstolen (munterhet i salen).

Presidenten: Vi går tydeligvis en spennende tid i møte!

Statsråd Bård Vegar Solhjell [13:59:45]: I Ot.prp. nr. 40 har Regjeringa gjort framlegg om ulike endringar i opplæringslova og privatskulelova. Vi foreslår ein utvida rett til vidaregåande opplæring for vaksne. Lovforslaget vil føre til at alle som ikkje har nytta retten til vidaregåande opplæring som ungdom, får rett til vidaregåande opplæring som vaksne frå og med det året dei fyller 25 år. I dag er det berre vaksne fødte før 1978 som har slik rett.

Eg har òg gjort framlegg om at unge som ønskjer det, kan få vidaregåande opplæring etter reglane som gjeld for vaksne. Unge i alderen 20–23 år vil med det kunne få ei opplæring som er betre tilpassa den livssituasjonen dei er i. Det er riktig som det er sagt her frå denne talerstolen, at det fører til at alle no får moglegheit til eit tilbod om vidaregåande opplæring.

Så foreslår vi at minoritetsspråklege elevar i vidaregåande opplæring skal ha rett til særskild språkopplæring, på same måten som minoritetsspråklege elevar i dag allereie har i grunnskulen, og eg er glad for at det er brei oppslutning om det. Vi foreslår at elevar i grunnskulen skal ha rett til opplæring i og på teiknspråk. Elevar i grunnskulen skal etter forslaga ha rett til opplæring i og på teiknspråk dersom dei etter ei sakkunnig vurdering har behov for slik grunnskuleopplæring. I dag er det berre elevar med teiknspråk som førstespråk som har slik rett i grunnskulen. Elevar i vidaregåande opplæring har allereie ein slik rett som det no vert gjort framlegg om for elevar i grunnskulen.

Fleire høringsfråsegner peiker på at det er manglar ved opplæringslova når det gjeld rett for funksjonshemma som verken kan bruke talespråk eller teiknspråk. Andre peiker på at det er liknande manglar i lova når det gjeld barn som har behov for talespråkleg utvikling etter ein CI-operasjon. Dei fråsegnene gjeld noko anna enn det lovforslaget som utvidar retten til teiknspråkopplæring, og eg vil understreke at opplæringslova, med heimel i lov om spesialundervisning, i dag sikrar dei elevane rett til særskilt tilrettelagd opplæring – så mykje spesialundervisning som nødvendig.

Så foreslår vi å utvide mandatet for Foreldreutvalet for grunnskulen til å omfatte første årssteg i vidaregåande opplæring. Eg har merka meg komiteens forslag her til det vidare arbeidet vårt. Vi foreslår også endring i plasseringa av forskrifta om tilpassa opplæring.

Så foreslår vi ei lovpålagd plikt for skuleeigaren til å gi elevar gratis frukt og grønnsaker. Her synest eg det er interessant å sjå opposisjonspartia sine standpunkt, for Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet er for dette tiltaket, men dei er ueinige med Regjeringa i at vi skal innføre ei lovfesting av det.

Først vil eg seie at eg er veldig glad for vi får dette tiltaket, for det betyr at det no er eit breitt fleirtal i Stortinget som meiner at det er viktig at elevane får tilbod om frukt og grønt på skulen – at kosthald spelar ei rolle for læring. Så er vi ueinige om lovfestinga, og det er for så vidt ein viktig diskusjon. Eg trur realiteten er at dersom det skal verte eit tilbod som går til alle elevar i ungdomsskulen og i 1.–10.-trinn, må det lovfestast. Dersom vi meiner det skal vere eit likt tilbod til alle over heile landet, må vi gjere det.

Høgre har – det er vi kjende med frå før – alltid vore imot å gje tilbod om frukt og grønt til skuleelevar, og det er eit ærleg og ryddig standpunkt. Men eg synest det er litt interessant å spørje Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti: Dersom vi ein gong i framtida skulle få eit borgarleg fleirtal på Stortinget, kan Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti garantere at elevar i den norske skulen vil få behalde sitt viktige tilbod om frukt og grønt, eller vil

dei la Høgre ta frå elevane og foreldra frukt og grønt i skulen?

Likevel er det Venstre, synest eg, som har det mest interessante standpunktet i denne saka, for i merknadene sine skriv Venstre at dette er tiltak «som ikke har noen dokumentert effekt». I Venstres program for perioden 2005–2009 står det derimot: «God ernæring er viktig for å skape grobunn for læring.» I merknadene skriv dei vidare at det «skal være foreldrenes og elevenes ansvar å sørge for maten som spises på skolen», mens i Venstres program står det: «Venstre ønsker derfor å innføre et gratis skolemåltid i grunnskolen.»

Ja, kva har skjedd? Vel, ein kan jo tenkje seg ulike ting. Det er ei moglegheit som vil vere logisk konsistent: Det er sjølvsagt at Venstre får eit skulemåltid, men ikkje med frukt og grønt. Det skal vere annan mat enn frukt og grønt i det skulemåltidet. Så kan ein òg tenkje seg ei annan moglegheit, nemleg at det finst anna forskning som no seier at helsekost ikkje er viktig likevel. Eller ein kan tenkje seg at Venstre ikkje har fått gjennomslag for sitt syn i Venstres fraksjon. I SV f.eks. er vi for gratis skulemat, men i Soria Moria-erklæringa fekk vi berre gjennomslag for frukt og grønt, og må derfor gjennomføre det. Men det mest sannsynlege er vel at Venstre, som i mange andre skulespørsmål, ikkje ønskjer å vere Venstre, men heller å vere Høgre, og har gått vekk frå sitt standpunkt og heller ønskjer å støtte Høgres politikk på det òg.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anders Anundsen (FrP) [14:05:00]: Først en bemerkning til statsrådets innlegg, for jeg synes det er underlig at en statsråd som legger frem så mange forskjellige og til dels viktige endringsforslag for Odelstinget, bruker mesteparten av tiden sin på å kritisere og utfordre andre. Det burde muligens være rom for at statsråden gjorde rede for årsakene til at Regjeringen prioriterer slik som de gjør, f.eks. med hensyn til lovfesting av frukt og grønt for halve elevmassen. Jeg synes det er viktig å presisere det, selv om statsråden tidvis gir inntrykk av noe annet.

Jeg ble litt provosert av statsrådets innlegg på ett område, fordi statsråden sier at barn som har fått innoperert cochlea-implantat, og barn som bruker ASK i skolen, har fått sikret sine rettigheter gjennom retten til spesialundervisning. Så vet vi at det er usedvanlig mange eksempler som viser at statsråden tar feil når det gjelder praktisk gjennomføring av de rettighetene, og det er også enstemmig komitemerknad her som sier at retningslinjene og standardene må sikre disse rettighetene bedre. Kan statsråden garantere at han kommer tilbake til Stortinget med et forslag som sikrer dette på en bedre måte?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [14:06:07]: Eg vil først seie at eg har merka meg dei merknadene, og vil sjølvsagt følge opp det.

Så er det viktig å få sagt at det er ei klar, lovfesta plikt å syte for at alle skal få spesialundervisning når dei har eit CI-implantat, og tilstrekkeleg med spesialundervisning, for å få den opplæringa dei treng.

Men det er heilt riktig at vi er i den situasjonen at det ikkje alltid blir følgt opp godt nok. Det finst f.eks. eksempel på at elevar berre har fått to timar i veka. Det er for lite. Ein må ha eit langt betre tilbod. Men det er altså den praktiske oppfølginga som då ikkje er god nok, og dette jobbar eg med å få styrkt både gjennom tilsyn, ressursar og på andre måtar.

Så er grunngevinga for lovfesting av frukt og grønt, som eg sa i mitt innlegg, at om vi skulle få eit tilbod som omfatta alle elevar i Noreg, var vi nøydd til å innføre ei slik lovfesting. Derfor meiner eg at det var riktig.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [14:07:17]: Den 14. april i år tilbrakte jeg en hel dag i Skien og besøkte forskjellige skoler, snakket med skoleledelsen rundt omkring og lærere. De var i en ganske fortvilet situasjon, fordi Skien kommune har mottatt 1 mill. kr til frukt og grønt til ungdomsskoleelevene, og de har et desperat behov for å ansette flere lærere. De trenger pengene til å ansette flere dyktige lærere. Det får de ikke lov til.

Jeg vil bare spørre kunnskapsministeren hvorfor han er nødt til å tvinge kommunene til å velge frukt og grønt framfor å ansette flere lærere, når det er der behovet er ute i kommunene.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [14:07:58]: Det er elevane og kva dei får, som skal stå i sentrum. Derfor har vi løyvt store summer til kommunane som òg har vorte brukte på skule over heile landet, nettopp for at kommunane skal kunne tilsetje fleire lærarar for at elevane skal lære meir. Av same grunn har vi satsa på kompetanseutvikling for lærarar og gratis læremidlar i vidaregåande skule. Men det er òg same grunnen som ligg bak at vi innfører ei lovfesta ordning med frukt og grønt. Eg trur at ein del av det breie biletet som skaper god læring, er at ein har eit godt kosthald på skulen. Vi veit at frukt og grønt og ei sunt kosthald knytt til det er blant dei tinga som saman med gode bygg og ikkje minst det viktigaste, mange nok og kompetente lærarar, legg eit godt grunnlag for læringsskulen. Det er bakgrunnen for lovforslaget.

Dagrun Eriksen (KrF) [14:08:55]: Jeg kan love statsråden at frukt og grønt, som er viktig, ikke kommer til å bli det viktigste vi kommer til å forhandle om hvis vi kommer i forhandlinger om å komme i posisjon igjen. Det er ikke den viktigste debatten i norsk skole, selv om frukt og grønt er viktig. Så har jeg svart på den replikken til meg i statsrådets innlegg – selv om det pleier å være motsatt i denne salen.

Det norske folket har i den siste tiden blitt kjent med Theo. Foreldrene til Theo har drevet en ganske hard kamp for rettighetene hans: å få lært grunnleggende kommunikasjon etter at han fikk et CI-implantat. De foreldrene er dessverre ikke de eneste.

Jeg mener at dette handler om politisk vilje – at det du vil, kan du klare å få til. Vil statsråden hjelpe foreldrene ved at vi tar den rettighetsfestingen, slik at ikke hver enkelt forelder må kjempe for sitt barn for at de skal kunne lære grunnleggende kommunikasjon?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [14:09:56]: Vi har i dag ein lovfesta rett til spesialpedagogisk hjelp i førskulealder og til spesialundervisning i skule for barn som har operert inn eit cochlea-implantat, sånn at dei skal få tilstrekkeleg med undervisning utover det ein elles får i norsk. Så veit eg òg at det finst eksempel på at barn får altfor lite spesialpedagogisk opplæring i barnehagen og for lite spesialundervisning i skulen. Eg trur det først og fremst handlar om ressursar, tilsyn og oppfølging, for den lovfestinga er på plass. Men dei to timane som vi fekk avdekt at Theo hadde, i det TV-programmet som det vart referert til her, det er altfor dårleg.

Så synest eg det var ei ryddig avklaring frå representanten Eriksen at Kristeleg Folkeparti på ingen måte kan garantere at ordninga med frukt og grønt skal fortsetje, men tvert imot opnar for å ofre ho.

Dagrun Eriksen (KrF) (fra salen): Det er en åpenbar misforståelse!

Odd Einar Dørum (V) [14:11:06]: Så vidt jeg vet, er man i SVs program mot karakterer og mot nasjonale prøver. Statsråden er for både karakterer og nasjonale prøver. Tilpasning til virkeligheten – det er helt greit.

Når det gjelder Venstre, har vi et program for frukt og grønt, men vi har et landsmøte som sier at når vi må prioritere, prioriterer vi lærere framfor frukt og grønt. Når vi må prioritere, prioriterer vi friske bygninger framfor frukt og grønt. Det som er den reelle konflikten, er konflikten mellom prioriteringer som utføres av SV, som har massevis av ønsker, og som i praksis velger frukt og grønt og flere timer i skolen framfor videreutdanning av lærere, framfor rentekompensasjon for bygg.

Venstre har erkjent, etter at vi gikk til valg, at vi måtte prioritere. Derfor bestemte vi på landsmøtet at vi prioriterer lærere framfor frukt og grønt. Da vil vi vite hvilken melding f.eks. statsråden vil gi til dem som sitter i Askvoll kommune og prøver å velge lærere framfor frukt og grønt, og som får beskjed av de rød-grønne at det skal de ikke gjøre innenfor rammene av en trang økonomi. Hvilken hilsen har statsråden til de folkevalgte i Askvoll?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [14:12:10]: Kommunane har fått ein klar beskjed om å prioritere omsorg, skule, barnehage – dei sentrale oppgåvene i velferda. Men det som er nytt med vår regjering, er at dei òg har fått ressursar som gjer det mogleg for dei å prioritere dei ulike oppgåvene og ikkje må stå i den situasjonen som dei var i då representanten Dørum sat i regjering, nemleg at ein nedprioriterte overføringane til kommunane, og dermed nedprioriterte både skule og omsorg. Derfor har det òg vore ei anna utvikling når det gjeld talet på lærarar, som er ekstremt viktig. Så er det sånn at vi både finn rom til å prioritere 375 mill. kr til kompetanseutvikling for lærarar i skulen, vi finn rom til å prioritere fem nye skuletimar i år, og vi finn rom til å prioritere gratis læremiddel i vidaregåande skule og frukt og grønt. Med andre ord: Det som skil oss i Regjeringa frå opposisjonen, er at vi finn rom til eit breitt sett av prioriteringar innafør skulepolitikken.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [14:13:17]: Hovedfunnene i bortvalgsundersøkelsene på Østlandet viser at nesten 15 pst. slutter før de er ferdig på videregående, og 20 pst. gjennomfører uten å bestå i alle fag. Det er ulike årsaker til at noen faller fra eller ikke består. Hva er årsaken til at Regjeringen tviholder på at det må være en aldersgrense knyttet til retten til videregående opplæring og muligheten til å fullføre?

Begrepet livslang læring snakkes det veldig mye om. Er det bare noe Regjeringen bruker i festtaler, eller har de tenkt å gi det et reelt innhold? Her har vi i dag en samlet opposisjon som sammen med fagbevegelsen ønsker at alle skal være med. Hvorfor vil ikke Regjeringen være med og fjerne aldersgrensen?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [14:14:03]: Det vi no faktisk gjer, er nettopp å innføre ein rett til vidaregåande opplæring for alle. Vi endrar vaksenretten sånn at den gjeld for alle som er over 25 år. Men i tillegg til det legg vi til grunn ein utvida rett for dei som er 20–24 år, sånn at dei kan få ta vidaregåande opplæring. Så med det opplegget vi no har, får vi for første gang ei moglegheit for alle til å kunne ta vidaregåande opplæring, men med ulike forankringar i lovverket.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Lena Jensen (SV) [14:15:01]: Jeg føler behov for å ha en oppklarende runde i forhold til en del av det opposisjonen har hevdet at SV og Regjeringen gjør.

For det første vil jeg peke på endringen i loven i forhold til rett til tegnspråkopplæring i grunnskolen. Det er slik at tegnspråk er definert som et eget språk på linje med norsk, tysk, engelsk osv. Derfor er ikke disse elevene berørt på samme måte som alle andre av opplæringsloven § 5–1. Derfor er det viktig at disse får en egen lovforankring.

Så er det slik at regjeringspartiene i innstillingen har skrevet at vi i samband med den språkmeldingen som i dag ble lagt fram av Regjeringen, vil komme tilbake til de elevene som har behov for talespråklig utvikling eller for alternativ eller supplerende kommunikasjon. Disse elevene har forankring i lovverket, i opplæringsloven § 5–1 i dag. Men vi vil på Stortinget bruke tid på gjennomgangen av den for å se om det er noen justeringer i forhold til loven som bør gjøres, eller om det er slik at det kun er oppfølgingen og forankringen som det er behov for gjennomføring av når det gjelder den rettigheten som de har. Så dette vil vi ha en god og bred gjennomgang av i forbindelse med den stortingsmeldingen som komiteen nå skal i gang med å behandle.

Så til gratis frukt og grønt. Jeg reiser mye rundt på skoler. På veldig mange skoler blir jeg møtt med frukt og grønt. Lærerne og de ansatte sier at dette er ekstremt viktig for læringen til elevene. Man ser endringer etter at Regjeringen har innført frukt og grønt. På noen skoler har jeg møtt elevråd og elever som har åpnet tomme kjøle-

skap. De har vært ute i media, de har demonstrert og jobbet opp mot kommunene for igjen å få innført frukt og grønt, fordi dette er viktig. Nå er signalet fra Regjeringen og regjeringspartienes side at elevene kan bruke tiden sin på helt andre ting, fordi vi skal sikre at frukt og grønt blir innført på alle landets skoler. Dette er viktig fordi vi ønsker å styrke kunnskapen i skolen, fordi frukt og grønt er viktig for å fremme læring.

Så er det også slik at vi har bevilget ekstra penger til dette. Dette er penger som vi har lagt til budsjettet. Det går ikke på de ordinære budsjettene til kommunene. Vi har lagt til de over 200 millionene som dette koster i tillegg på budsjettet. Så dette går ikke ut over andre ting.

Freddy de Ruiter (A) [14:18:20]: Jeg forstår at argumentene er relativt tynne, særlig fra Venstre og øvrige deler av opposisjonen, når man snakker om at det er frukt og grønt-pengene på 210 mill. kr som er avgjørende for om man har en god skole eller ikke. Da er det viktig å få fram at vi faktisk har brukt 20,8 milliarder kr pluss pluss på kommunene, til gratis læremidler, gratis frukt og grønt, og videreført en rekke andre kompetansegivende ting i skolen etc. Jeg kunne ramset opp en lang liste.

Poenget er at vi bruker pengene på velferd framfor skattelette. Derfor har vi rom til å gjøre alle disse tingene samtidig. Det under meg også at representanten Dørum i løpet av denne debatten, og i den forrige saken har klart å bruke de 210 millionene på rentekompensasjonsordning, skolemateriell, flere lærere, etter- og videreutdanning for lærere, mer leksehjelp osv. Slik jeg oppfatter det, bruker representanten Dørum de pengene opptil flere ganger.

Det som imidlertid er interessant å merke seg, er at Venstre når de har makt gjør noe helt annet enn å satse på skole. Venstre er skattelettepartiet framfor skolepartiet. Det viste de sist gang de var i regjering. Jeg opplever vel at det vi ser i dag fra Venstre – jeg fikk beskjed om at jeg ikke skulle karakterisere representanten Dørum og Venstre som høy og mørk – det må vel kunne karakteriseres som «keiserens nye klær».

Dagrun Eriksen (KrF) [14:20:16]: Jeg velger å heve meg over den litt lettvinde retorikken til siste taler, og heller konsentrere meg om det jeg tok ordet for å si.

Statsråden prøvde etter vår replikkveksling å konkludere med at Kristelig Folkeparti ikke ville garantere frukt og grønt. Jeg bare gjentar det jeg sa – kanskje statsråden kan høre det denne gangen: Jeg kan garantere at vi er veldig glad for at vi endelig har fått en diskusjon om norsk skole som handler om mer enn mat, om mer enn frukt og grønt. Jeg registrerte at da den debatten gikk som kraftigst sist, kom det oppslag i avisene om at statsråden mente at vi nå drev og svartmalte norsk skole. Vi har hilst den debatten utrolig velkommen. Vi synes frukt og grønt er viktig. Det har vi gitt klart signal om i innstillingen. Men det er ikke den viktigste debatten rundt norsk skole i dag. Det er mitt poeng. Jeg kan love at når vi går i forhandlinger om å komme til makten igjen – noe vi har gjort ganske mange ganger i vårt partis historie – kommer vi til å konsentrere oss om de

viktige tingene. Det betyr ikke at ikke frukt og grønt er viktig.

Jeg har i media rost Regjeringen – kanskje jeg ikke var så tydelig her i salen – for at den er med på å gi retningslinjer for CI-opererte barn. Det er bedre enn det proposisjonen legger opp til. Men når det gjelder å lovfeste retten til tegnspråk, mener jeg at det i utgangspunktet høres riktig ut det representanten Jensen sier. Forskjellen er at for både tegnspråkbrukere og for CI-opererte barn handler dette om den grunnleggende kommunikasjonen, ikke om hvorvidt de har lærevansker, men om de skal kunne kommunisere med andre mennesker i det daglige. Derfor handler dette om at vi trenger å få en lovfesting også for disse barna slik at de kan klare å kommunisere i hverdagen. Vi har altfor mange eksempler på at barn og foreldre der det er funksjonshemming i familien, må drive denne kampen. For det er kamp om spesialundervisningsmidler, og det er mange barn som har utfordringer. Denne gruppen trenger å få en grunnleggende kommunikasjon, og den må på plass. Derfor har jeg hatt et så sterkt engasjement i dette. Og min patos kommer til å ligge i *det*, og ikke i frukt og grønt. Det kommer jeg til å love fra nå og til evig tid – for å bruke et Kristelig Folkeparti-språk.

Presidenten: Ja – vi har alle våre språk.

Anders Anundsen (FrP) [14:23:04]: Jeg vil takke saksordføreren for et grundig arbeid. Det fikk jeg ikke gjort i stad, og jeg fikk påpakning for det. Men jeg gjør det nå, så er *det* i orden i alle fall.

Så vil jeg si at representanten Eriksens innlegg fra talerstolen var nesten det samme som jeg hadde tenkt å holde, så da får jeg tid til å supplere.

Jeg er litt skremt over at statsråden henviser til ordinær spesialundervisning for barn som bruker ASK og cochlea-implantat. Jeg synes det er for alvorlig til at en skal lene seg tilbake og si at vi ser at det er enkelte som får tilbud om to timer, og at det er for dårlig, men vi kan ikke gjøre noe særlig med det. Det er rett og slett en uakseptabel holdning, for dette går ut over de barna som faktisk lider under det i dag. Vi prøver å legge forholdene til rette for at barn som har cochlea-implantat og bruker ASK, skal få best mulig utbytte av den undervisningen som de har krav på, og så viser erfaringene at dagens ordning ikke fører til at de får det. Så sier statsråden at det er litt leit, men det er ikke stort vi kan gjøre med det. Hele opposisjonen er enig om at man skal gjøre noe med det i større grad enn det Regjeringen gjør. Og det er Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti som har kjempet frem det.

Så blir det en frukt og grønt-diskusjon igjen. Jeg sa i replikkordskiftet at jeg synes det er merkelig at statsråden hele tiden fremhever at hvis dette skal bli en ordning for alle, så må det lovfestes. La meg igjen si: Dette er ikke en ordning for alle. Dette er en ordning for halve elevmassen. Det kunne vært artig hvis statsråden gav beskjed om når dette skulle bli en ordning for alle. For nå lovfester man en ordning som foreløpig gjelder for halvparten av elevmassen, og det er det man er mest stolt over. Representanten Lena Jensen sier at hun reiser mye rundt på skoler, og

at lærerne da sier til henne at dette med frukt og grønt er ekstremt viktig for læringen til elevene. Men det er tydeligvis ikke så ekstremt viktig at alle elever skal få rett til det – i hvert fall ikke ifølge statsråden.

Så utfordrer statsråden Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet på om vi kan garantere for at ordningen med frukt og grønt vil fortsette hvis vi skulle komme i posisjon etter 2009. Jeg er fristet til å besvare det på følgende måte: Vi kan garantere for det like mye som SV garanterte velgerne i 2005 at barna skulle få valget mellom kylling og fisk på skolen. Resultatet er en banan og en agurk.

Så skal man lytte nøye når Freddy de Ruiten karakteriserer andre. Jeg tror rett og slett jeg skal la det være, for det er vanskelig å gjøre det innenfor de grensene som følger av parlamentarisk skikk. Men det er altså ikke Fremskrittspartiet og opposisjonen som har tynne argumenter. Det er det posisjonen som har. Årsaken til at de Ruiten ikke ramser opp den lange listen han hevder å ha, er at den ikke eksisterer.

Odd Einar Dørum (V) [14:26:16]: La meg først si at jeg har en viss forpliktelse for at noen i salen skal få lov til å rekke flyet, så jeg skal prøve å opptre deretter.

Jeg nøyer meg med følgende kontante saksopplysninger: Prioritere betyr i politikk å sette noe først – sette noe foran noe annet, slik at det som kommer først, kommer først. Det har jeg bl.a. lært av Olof Palme, som i sin tid sa at politikk er å ville – og jeg har tiltro til at politikk er å velge. Så det betyr at når Venstre vil ha en systematisk videreutdanning for norske lærere, vil vi samtidig ikke ha fem nye timer i grunnskolen. Og hvis man ser på regnestykket, går det faktisk ganske bra opp – og vel så det. Når vi nå ikke vil ha frukt og grønt, men heller vil ha rentekompensasjonsordning, så går det også bra opp innenfor et budsjett.

Så kan vi jo samtidig gjøre det klart at vi er for å ha en bra kostholdspolitik, derfor har vi gått inn for å fjerne moms på frukt og grønt. Det mener vi er en helt riktig betraktning og en riktig politikk.

Det som er kjernen i den debatten vi har hatt her, er nemlig ikke om alle vil mange ting vel, men hva man vil vel i hvilken rekkefølge, og hva som er viktigst. Representanten Freddy de Ruiten har oppfattet Venstre helt rett, at vi vil prioritere lærere, læreres videreutdanning, mange nok lærere, og vi vil prioritere friske bygg. Og da står striden om hva man vil gjøre først. På disse punktene setter Venstre noe annet først enn det de rød-grønne, og spesielt da SV, gjør i denne sammenheng.

Når det så gjelder næringspolitikk, skal jeg ikke gjøre det langt, annet enn å si følgende: Det lå i Bondevik II-regjeringens oppgave å sørge for en næringspolitikk som gjorde at det kunne bli vekst i næringslivet. På slutten av den perioden fikk vi en skattevekst som var resultatet av en bra renteutvikling i landet. Vi fikk en utvikling hvor selve lettelsen i skatt overfor næringslivet gjorde at det ble ganske trykk på det, og det har vi fortsatt. Det vi har fått etterpå, er en situasjon hvor man overfører penger til kommunene samtidig som de spises opp av lønn, samtidig med at renta stiger, noe som har ført til at et rekordhøyt antall rød-

grønne ordførere ikke kjenner seg igjen i det som nå sies i denne salen fra de rød-grønne stortingsrepresentantenes og statsrådenes side. Det vil si at vi er i ferd med å komme inn i en ond sirkel, hvor penger til kommunene ikke lenger gir frihet, men føles bundet opp. I den situasjonen, fordi det er trangt, trakk jeg fram eksemplet fra Askvoll, hvor noen faktisk ville prioritere lærere først, som alle i denne salen vil, også den rød-grønne regjeringen. Men det fikk de altså ikke lov til av den rød-grønne grupperingen lokalt, for de vil ha frukt og grønt. Det er altså da uttrykk for ikke å drømme seg bort, men reelle valg som finner sted. I de reelle valgene har Venstre et landsmøtevedtak, for vi har da skjont at i denne stortingsperioden med en regjering som ikke sikrer oss nok lærere, som ikke prioriterer videreutdanning, må vi i hvert fall prioritere innenfor våre rammer. Og som et ansvarlig parti har vi da valgt å sette flere lærere og friske bygg foran frukt og grønt og foran flere timer. Samtidig har vi skjont at sympatiske tiltak er sympatiske, men rekkefølgen er klar for oss.

Så skal jeg ikke kommentere noen typer klesdrakt, for det ville forlenge møtet veldig langt. Jeg skal nå heller skride i ro ned fra talerstolen med fred i sinnet.

Presidenten: Det var godt å høre.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [14:29:36]: Eg må berre gjenta at den klaraste forskjellen er at den raud-grøne regjeringa har råd til og ønskjer å prioritere eit breitt spekter av ulike ting i skulen, og gjer det i dag – frukt og grønt, gratis læremiddel, men òg fleire timar, som det vert i år, og òg eit stort kompetanseløft innanfor skulen for lærarar i form av etter- og vidareutdanning.

Så har vi i tillegg gitt ein heilt annan kommuneøkonomi, slik at norske kommunar og fylkeskommunar kan satse på skulen på ein heilt annan måte enn dei gjorde i førre periode.

Ein kan i salen her få inntrykk av – frå representanten Dørum og andre i opposisjonen – at opposisjonen fremmar forslag om milliardaukar til kommunesektoren, som då kan gi fleire lærarar. Men dei har jo ikkje gjort det. I hovudsak er biletet at Venstre og andre parti har støtta den kommuneøkonomien som vi har hatt dei siste åra, og som det har vore ei betydeleg betring av sidan førre periode.

Eg gjentek at eg høyrde nøye etter under representanten Eriksens innlegg. Eg lurte på om eg hadde høyrte feil, men eg forstod at eg hadde høyrte det eg faktisk trudde, nemleg at Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet er einige med Regjeringa i det tiltaket som er frukt og grønt, som gjer at det er brei støtte til det. Men dei opnar likevel for at det kan verte forhandla vekk, slik at vi kuttar det velferdsgodet i neste periode. Det er viktig for norske foreldre og elevar å vite at Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti er heilt klare på – slik dei formulerte seg – at dei vil prioritere dei viktige tinga i skulen, underforstått: Dette er ein av dei tinga som ikkje er så viktige, og som dermed fort kan verte forhandla vekk og forsvinne som eit gode i neste periode dersom Kristeleg Folkeparti, Høgre, Venstre og Framstegspartiet får fleirtal.

Mitt syn er at dei store, viktige satsingane på at elevar

skal lære meir og skal få ein betre skule, er heilt overordna. Det er derfor vi prioriterer kompetanseutvikling og ein betre kommuneøkonomi, som kan gi fleire lærarar, fleire timar og andre ting. Men frukt og grønt er òg eit viktig velferdsgode – som gir betre kosthald, som legg grunnlaget for betre læring.

Så er eg – heilt til slutt – veldig glad for at det er brei einigheit om – ikkje om alle detaljar og i alle parti, men om retninga på – veldig mange av dei viktige forslaga som er lagde fram i dag. Det er forslag som dreier seg om vidaregåande opplæring, om minoritetsspråklege og anna. Mange av dei har bakgrunn i St.meld. nr. 16 for 2006-2007. I den meldinga vart det nettopp fokusert på kor viktig det er med ein tidleg innsats inn mot elevar, men òg at det aldri er for seint med ein innsats inn mot dei som slit, og at ein derfor skal sørge for å gi alle eit best mogleg tilbod om ein god skulegang. Mange av forslaga her vil bety mykje for enkeltpersonar. For eksempel vil mange som i dag ikkje har rett til vidaregåande opplæring, kunne få det og bruke det til å heve kompetansen sin.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 467)

Sak nr. 2 [14:32:47]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Martin Engeset, Åse Gunhild Woie Duesund og André N. Skjelstad om lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) (Innst. O. nr. 50 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:68 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sverre Myrli (A) [14:34:07] (ordfører for saken): Folketrygden er et unikt system, et solidarisk system, der vi stiller opp for hverandre i ulike deler av livet. Jeg tror jeg har sagt før fra denne talerstolen at når historia om utviklingen av Norge til velferdssamfunn skal skrives, vil antakeligvis datoen 1. januar 1967 gå over i historia som den aller viktigste datoen: innføringen av folketrygden.

Da nyvinningen så dagens lys i 1967, var pensjonsalderen 70 år. Fra 1. januar 1973 ble den satt ned, til 67 år. Men fortsatt ble regelverket beholdt slik at en kunne tjene opp pensjonen til en fylte 70 år. Og slik er det den dag i dag. Derfor ble det etablert et regelverk for hvor mye

en kunne tjene ved siden av pensjonen – et regelverk som riktignok er en god del forandret, men som har vært i 35 år.

Jeg må presisere: Helt fra 1973 har en som pensjonist kunnet tjene så mye en vil. Men det har vært, og er, regler for hvor mye en skal kunne tjene og samtidig beholde full pensjon i tillegg til lønnsinntekta, i åra mellom 67 år og 70 år. Fra fylte 70 år er det ingen begrensninger.

Regelverket har blitt endret en rekke ganger. Tidligere var det slik at summen av pensjon og inntekt ikke skulle overstige tidligere inntekt. En kunne tjene tilsvarende folketrygdens grunnbeløp, 1 G. Så ble 50 pst. av overskytende opp til tidligere lønnsinntekt avkortet, slik at en totalt ikke skulle komme over tidligere lønnsinntekt. Seinere ble det liberalisert. Fra 1. januar 1997, tror jeg det var, ble regelverket slik at en kunne tjene inntil 1 G, og så fikk en avkorting av overskytende. Fra 2002 ble det ytterligere liberalisert, slik at en kunne tjene to ganger folketrygdens grunnbeløp, uten reduksjon i pensjonen. Avkortingsprosenten var opprinnelig 50. Nå er den 40. Det er altså en hel rekke endringer som har skjedd når det gjelder hvor mye en kan tjene i tillegg til pensjonen. Størrelsen på beløpet er det som er blitt endret. Men det har aldri blitt endret for kullene mellom 67 år og 70 år – før 1. januar 2008. Nå kan nemlig 67-åringene tjene ubegrenset, uten reduksjon i pensjonen. Nå gjenstår avkortingsregelverket for 68- og 69-åringene.

Tre av de fire partiene som står bak dagens representantlovforslag, har sittet i regjering flere ganger siden 1973, og det har altså ikke skjedd noe som helst med hvilke årskull avkortingsreglene skal gjelde, før nå i år.

Dagens regelverk oppfattes som urimelig av mange. En må være både døv og blind for ikke å registrere det. Men jeg vil presisere: Ingen taper økonomisk på å jobbe ved siden av pensjonen. Hvis arbeidsinntekta er over to ganger folketrygdens grunnbeløp, 2 G, som er 133 000 kr i dag, vil pensjonen bli redusert med 40 pst. av den delen av inntekta som overskyter 133 000 kr. En vil uansett komme bedre ut økonomisk dersom en jobber ved sida av pensjonen. Men regelverket er særdeles omdiskutert, og det var også derfor vi endret det fra 1. januar 2008.

Alt som er populært, koster penger, om det er aldri så fornuftig å gjøre det. Netto utgift for staten ved regelendringen fra 1. januar i år for 67-åringene er i størrelsesorden 125 mill. kr. I utgangspunktet er det økte kostnader for folketrygden, men flere jobber, og dermed tar staten mer inn i skatt. En regner med at netto kostnad for 67-åringene er 125 mill. kr, for 68-årskullet i størrelsesorden 105 mill. kr netto og for 69-åringene i størrelsesorden 85 mill. kr. Så får vi se hva vi kan gjøre i statsbudsjettet for 2009.

Jeg vil til slutt understreke at fra 2010 vil alle avkortingsregler for alle pensjonister forsvinne. Da kan alle tjene akkurat det en vil, når en vil, uten reduksjon i pensjonen. Det skal bli godt!

Kenneth Svendsen (FrP) [14:39:33]: Det er gledelig at representanten Sverre Myrli har registrert at dagens ordning er urettferdig, for da slipper jeg å bruke energi på å forklare ham det på nytt.

Bakgrunnen for representantforslaget er et ønske om å bedre arbeidsincentivene for 68- og 69-åringene og gjennom dette øke tilgangen på arbeidskraft i Norge. Seniorer utgjør en viktig ressurs i arbeidslivet, og i en tid med sterk etterspørsel etter kompetent og erfaren arbeidskraft må alle stimuleres til å jobbe, også etter oppnådd avgangsalder. En opprettholdelse av pensjonsavkortingen for 68- og 69-åringene vil være å opprettholde en ordning som er aldersdiskriminerende.

Regjeringen fjernet i forbindelse med statsbudsjettet for 2008 inntektsprøvningsreglene for 67-åringer. Det er svært underlig at man fjerner avkortingsreglene bare for 67-åringer, og at man mener det fortsatt er fornuftig at 68- og 69-åringer skal få avkortet sin pensjon mot arbeidsinntekten.

Fremskrittspartiet har merket seg at argumentet fra Regjeringen for å fjerne reglene for avkortning av alderspensjon for 67-åringer var å stimulere eldre arbeidstakere til å stå lenger i arbeid. Dette kan ikke oppfattes som noe annet enn at den sittende regjering ikke ønsker å stimulere 68- og 69-åringer til å stå lenger i arbeid.

Fremskrittspartiet har også merket seg at arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen i sitt svarbrev av 9. april 2008 skriver:

«Eldre arbeidstakere utgjør en betydelig ressurs i arbeidslivet, og jeg er derfor enig i at det er viktig å stimulere til økt arbeidsinnsats blant eldre.»

Statsråden skriver videre:

«En oppheving av inntektsprøvingen er et kostnadsspørsmål, og regjeringen valgte i forbindelse med statsbudsjettet for 2008 å prioritere 67-åringer.»

Statsøkonomien gikk med et overskudd i 2007 på om lag 400 milliarder kr, og de siste estimater fra Finansdepartementet viser at overskuddet i statsøkonomien for 2008 vil være på om lag 500 milliarder kr.

Fremskrittspartiet er kjent med at det i Regjeringens høringsnotat knyttet til opptjening og uttak av ny alderspensjon foreslås at inntektsprøvingen av alderspensjon oppheves fullt ut i 2010. Jeg synes i lys av dette at det virker noe underlig at man ikke har råd til å stimulere 68- og 69-åringene til å stå lenger i arbeid for årene 2008 og 2009, men at man tydeligvis har råd når man kommer til 2010.

Jeg tar opp forslaget i innstillingen. Hvis flertallet vil, kan man altså fjerne den urettferdigheten som ligger i at 68- og 69-åringer blir trukket i pensjon. Da får representanten Sverre Myrli oppfylt sine ønsker.

Presidenten: Representanten Kenneth Svendsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Martin Engeset (H) [14:42:37]: Det var meget interessant å høre på saksordfører Sverre Myrli's meget agitatoriske innlegg, hvor han beskrev innføringen av folketrygden 1. januar 1967 som en av de virkelig store milepæler i byggingen av velferdssamfunnet. Ja, det har han nok på mange måter rett i. Og da hadde vi altså en borgerlig regjering. Det kan kanskje være en liten hilsen fra Sverre Myrli til partisekretær Kolberg, som mener bestemt at velferdssamfunnets tilblivelse er en so-

sialdemokratisk oppfinnelse og påfunn. Men nok om det.

Jeg synes ikke vi skal gjøre denne saken til noe annet enn den er, nemlig om vi nå skal ta et fornuftig grep litt førtidig i forhold til innføringen av en pensjonsreform som det er bred politisk enighet om. Vi er nå i en situasjon hvor det er akutt mangel på arbeidskraft på de fleste områder i samfunnet. Vi vet samtidig at skal pensjonsreformen bli en suksess, er det helt avgjørende at flere velger å stå i jobb lenger. Da tror jeg dette er et av de beste og viktigste virkemidlene man kan ha for å «lære opp» seniorene til at det er fornuftig og også økonomisk lønnsomt å stå i jobb lenger, for det er det nye systemet som kommer 1. januar 2010, man da tar en liten tjuvstart på.

Jeg synes statsrådets brev til komiteen da vi behandlet saken, var meget interessant, for hvis man leser det grundig – og det har jeg gjort – er det egentlig en sammenhengende argumentasjon for hvorfor dette egentlig bør gjøres. Langt på vei går statsråden i retning av å beskrive at også de økonomiske kostnadene er meget beskjedne. For 68- og 69-åringer starter det med en bruttokostnad på 300 mill. kr, som reduseres med 115 mill. kr i økte skatteinntekter. Da er man nede i 185 mill. kr. Så kommer statsråden i sitt brev i tillegg med følgende:

«I følge rapporten er det grunn til å tro at en opphevelse av inntektsprøvingen vil føre til økt arbeidsinnsats, men ikke så mye at merutgiftene til pensjon fullt ut vil bli kompensert av økte skatteinntekter på arbeidsinntekt og pensjonsutbetaling.»

Det betyr jo at den reelle kostnaden er betydelig lavere enn den nettoen som man regner seg frem til, på 185 mill. kr. Så det er slik at hva det nå til slutt måtte bli, har jeg betydelig tro på at de dynamiske effektene vil være såpass sterke at nettokostnaden vil bli meget, meget beskjeden.

Til syvende og sist er det et spørsmål om prioritering. Regjeringen har altså nå valgt ikke å prioritere dette. Det står selvfølgelig Regjeringen fritt – flertall som den har – å velge å la være å gjøre det, men jeg har Regjeringen mistenkt for at den vil gjøre som vi har sett i mange andre saker, også i denne saken tidligere, man stemmer ned gode forslag fra opposisjonen, så venter man noen måneder, og så fremmes identiske forslag på nytt som egne forslag. Vel, vel, det er noe som heter at det er makta som rå, men vi følger med og sitter klare med pressemeldinger og utspill til høsten når eller hvis dette måtte komme som et forslag.

Det er i hvert fall ingen grunn til å vente med å gjennomføre dette forslaget; det er overmodent. Og når det ikke har vært gjort før – Myrli tok et 40-årsperspektiv bakover: Det var først våren 2005 vi fikk det første pensjonsforliket, som ble bekreftet for et år siden, og det er altså i de helt senere år vi har fått et akutt behov for ny arbeidskraft, og det er blitt en betydelig bedre og større fokusering på hvor viktig det er å ta vare på seniorenes arbeidskraft og kompetanse. Nå er det i hvert fall all grunn til å gjøre det, om det ikke har vært gjort før.

Karin Andersen (SV) [14:46:57]: For den som har sittet som opposisjonspolitiker når Høyre har sittet i regje-

ring, er det en ikke helt ukjent taktikk at man har fått nedstemte gode forslag som siden har dukket opp som Regjeringens politikk. Så det er for så vidt kanskje ikke noe nytt.

Representanten Engeset sier at dette er et spørsmål om prioritering. Da vil jeg si: Ja, det har vært det. Det er ikke det at noen ikke ser at det er fornuftig å gjøre dette, men det er et spørsmål om hva man har brukt pengene til innenfor de budsjetttrammene som er. Det er også snakk om her å gjøre grep for at flere skal kunne komme i arbeid eller stå i arbeid. Da vil jeg bare minne om at Regjeringen har prioritert å holde oppe tiltaksnivået for arbeidsledige. Det er også en svært viktig sak i dagens arbeidsmarked for å skaffe arbeid og for å sikre at flere kan få en inntekt de kan leve av. I det budsjettet har Høyre kuttet 160 mill. kr, og Fremskrittspartiet har kuttet 187 mill. kr i tiltakene overfor arbeidsledige. Det matcher omtrent det som kostnadene ved et slikt forslag utgjør. Jeg er ikke redd for å si at fra SVs side har dette vært en prioriteringssak, og vi har prioritert tiltaksmidler overfor arbeidsledige framfor dette forslaget, som også er positivt og bra.

Så har jeg lyst til å si at det er ikke slik at man ikke mener at dette er fornuftig bare for 67-åringene, og ikke for 68- og 69-åringene. Nei, det har vært snakk om en prioritering av knappe midler på dette området.

Når det gjelder det nye systemet, er det et gjennomgående prinsipp som er lagt inn i det systemet, at man skal kunne tjene så mye man vil ved siden av alderspensjonen i folketrygden. Jeg tror det er viktig å presisere det, for det er ikke gjort noe vedtak om noe annet ennå, så det ikke fester seg et inntrykk av at det er vedtatt at det kan gjelde alle pensjoner framover. Det har vi ikke tatt stilling til. Men der er det gjennomført som et gjennomgående prinsipp, og det er derfor et ønske at dette systemet skal være det som er gjeldende. I mellomtida får vi slite med dette hullet som ligger der, og de fleste av oss har vel fått ganske mange henvendelser med sterke ønsker om å endre noe på det.

Men i hvert fall fra SVs side: I de budsjettprioriteringene som har vært gjort på dette området, har vi klart prioritert arbeidsmarkedstiltak til arbeidsledige framfor å endre reglene for hele denne pensjonistgruppen. Det ble det ikke plass til, og vi mente at tiltaksnivået var viktigere.

Presidenten: Neste taler er Åse Gunhild Woie Duesund, deretter statsråd Håkon Bjarne Hanssen – statsråd Bjarne Håkon Hanssen.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [14:50:08]: Det er ikke enkelt med navn. Jeg er glad for at i hvert fall mitt ble riktig nå!

Jeg skal ikke bruke tid på å gjenta de argumenter som Fremskrittspartiets og Høyres talsmenn allerede har gitt for å fjerne inntektsprøving for 68- og 69-åringene.

Jeg tror at også regjeringspartienes representanter ser at det ikke er veldig lett å forklare at man kan jobbe uten avkorting av pensjonen når man er mellom 67 og 68 år og etter fylte 70 år, men ikke når man er mellom 68 og 70 år. Det er heller ikke lett å finne noen god begrunnelse for hvorfor man må ha en slik inntektsprøving i 2008 og i 2009, men ikke fra 2010. Noen åpenbar sammenheng

mellom dette og statsministerens etter hvert berømte løfte til pensjonistene er det heller ikke lett å få øye på.

Det som selvsagt er utfordringen, er å finne rom på statsbudsjettet for å ta bort inntektsprøvingen. Sannheten er vel så enkel som at i årets budsjett fant Regjeringen rom for å fjerne inntektsprøvingen for 67-åringene, men valgte å prioritere andre formål framfor å fjerne inntektsprøvingen helt for alle alderspensjonistene.

Kristelig Folkeparti hadde som kjent en annen og etter min mening bedre prioritering, hvor inntektsprøvingen var tatt bort i sin helhet. Men budsjettprioriteringer er i det minste en sammenhengende begrunnelse fra Regjeringens side. Og jeg synes representanten Karin Andersen nå innrømmer det. Samtidig vil jeg også si til representanten Andersen at jeg er glad for at det nå kom mer penger til arbeidsmarkedstiltak for dem som trenger et lengre løp for å komme tilbake i arbeidslivet, noe Kristelig Folkeparti har tatt til orde for og også bevilget penger til.

En skal være forsiktig med å spå, særlig om framtiden, heter det i et ordtak. Men jeg – og mange med meg – vil nok bli veldig overrasket om Regjeringen ikke går videre med å ta bort inntektsprøvingen for i hvert fall 68-åringene i 2009-budsjettet, noe også saksordføreren, Sverre Myrli, antydte. Men dersom det likevel ligger i kortene, burde ikke denne gruppen – årets 67-åringene – kunne få vite det allerede nå? Hvorfor skape unødvendig usikkerhet helt fram til budsjettframlegget om noe som likevel ligger i kortene?

Uavhengig av dette mener altså Kristelig Folkeparti at fjerning av inntektsprøvingen går for sakte. Det går for sakte enten man legger offisielle uttalelser, eller mangel på sådanne, eller uoffisielle antakelser til grunn. Derfor står Kristelig Folkeparti sammen med de øvrige opposisjonspartiene bak kravet om at inntektsprøvingen bortfaller i sin helhet fra 1. juli 2008.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:53:20]: Jeg skal være veldig kort, fordi jeg føler at det som trengs å sies i denne saken, er sagt. Jeg slutter meg også veldig til det saksordføreren sa om historieskrivingen, og slutter meg til de vurderingene som er gjort, som det ble redegjort for av komitelederen. Det er en prioriteringssak, og da er det klart at jeg ikke er i tvil om at dette har positive virkninger, men det må til enhver tid veies opp mot andre presserende oppgaver. Nå jobber vi intenst med budsjettet for 2009, og dette er blant de spørsmål som vi absolutt har til vurdering. Men budsjettet er jo ikke ferdig før det er ferdig, og da vil vi svare på de utfordringene som kommer fra opposisjonen, når vi legger fram budsjettet for 2009.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kenneth Svendsen (FrP) [14:54:25]: Det er gledelig at vi har kommet i den posisjonen at alle sammen her tydeligvis er enige om at det er lurt å få 68- og 69-åringene i arbeid igjen, og at det til syvende og sist koker ned til at dette er et budsjetteknisk spørsmål – en prioritering, med andre ord.

I fjor hadde vi 400 milliarder kr i overskudd på stats-

budsjettet. Vi legger opp til at det skal være ca. 500 milliarder kr i år, antakelig blir det enda mer. Vi vet at det koster 300 mill. kr å gjennomføre dette minus økt skatteinngang – vi får en nettosum på 185 mill. kr.

Da er mitt spørsmål: Hva er det som vil føre til mest press i økonomien? Er det å bruke 185 mill. kr mer av oljepengene i statsbudsjettet, eller er det at presset i arbeidsmarkedet øker enda mer?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:55:16]: Vi forholder oss til at det er summen av offentlig pengebruk som bidrar til å bestemme presset i norsk økonomi.

Jeg blir helt fascinert av den argumentasjonen som føres fra Fremskrittspartiet. I forrige stortingsperiode laget Fremskrittspartiet budsjett sammen med regjeringen ved tre av fire budsjett. Da satt Fremskrittspartiet med makten i hendene, kunne virkelig presse regjeringen og virkelig vri prioriteringene over dit der det var viktigst for Fremskrittspartiet. Det skjedde ikke en tøddel med dette da Fremskrittspartiet hadde makt. Umiddelbart når Fremskrittspartiet mister makt, er man veldig opptatt av å prioritere, og da kommer man med forslagene. Men da Fremskrittspartiet hadde makt, var det billigere sprit, billigere avgifter på campingvogner, billigere avgifter på motorsykler og den typen ting som ble prioritert. Det ble altså ikke bevilget fem flate øre til dette da Fremskrittspartiet hadde makt. Det er realitetene bak den måten Fremskrittspartiet driver budsjettpolitikk på.

Kenneth Svendsen (FrP) [14:56:23]: Det er interessant å høre på historieskrivingen til Arbeiderpartiet. For da vi satt i den posisjonen at vi såkalt hadde makt, fremmet vi utallige forslag som var likelydende dette. Da vi var i budsjettforhandlinger, var det faktisk slik vi fikk gjennomslag for noe, bl.a. satte vi fokus på en av de viktige tingene vi har ment lenge, nemlig samordningen mellom enslige og gifte pensjonister, slik at de fikk en bedre tid.

Vi fikk dessverre ikke gjennomslag for alt vi ønsket, på akkurat samme måten som Arbeiderpartiet i sine budsjettforhandlinger med de andre regjeringspartiene ikke nådde særlig lenger fram. Det er noe helt annet å sitte i regjeringsposisjon med en flertallsregjering, der man kan gjennomføre det man ønsker å gjennomføre. Men i dette tilfellet ønsker man tydeligvis ikke å gjennomføre det.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:57:09]: Det bekrefter jo det jeg sier, det var noe annet som var viktigere. Det var noe annet som var viktigere for Fremskrittspartiet enn dette, akkurat på samme måte som at når vi foretar helhetsvurderingen, er dette viktig, men noe annet er viktigere. Det er politikkenes vesen, og det er en virkelighet som har gjeldt for Fremskrittspartiet, og den gjelder for oss.

Presidenten: Flere har ikke bedt ordet til replikk. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 469)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Odelstinget er klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Anders Anundsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 3, fra Anders Anundsen på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 4 og 5, fra Anders Anundsen på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre opplæringsloven slik at de som ønsker å fullføre videregående opplæring, får en rett til slik utdanning uavhengig av alder.»

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreslå endring i opplæringsloven slik at elever som har behov for en talespråklig utvikling, sikres de samme rettigheter som elever som trenger tegnspråklig utvikling eller alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK).»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen senest i statsbudsjettet for 2009 foreslå øking av bevilgningen til Foreldreutvalget for grunnskolen, slik at den blir tilstrekkelig til å kunne ivareta de nye pålagte ansvarsområdene.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A.

L o v

om endringer i opplæringslova og privatskolelova

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa blir det gjort følgende endringer:

Kapittel 1 overskrifta skal lyde:

Kapittel 1 Formål, verkeområde og tilpassa opplæring
m.m.

Noverande § 1-2 femte ledd blir oppheva.

Noverande § 1-2 sjette ledd blir femte ledd.

§ 1-3 skal lyde:

§ 1-3 *Tilpassa opplæring*

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidatane.

Noverande § 1-3 blir ny § 1-5.

§ 2-5 sjuande ledd skal lyde:

I samband med skifte av hovudmål eller når eit fleirtal i kommunestyret eller minst 1/4 av dei røysteføre krev det, skal det haldast rådgjevande røysting. Røysterett har alle som bur i det området i kommunen som soknar til skolen, jf. § 8-1, og som har røysterett etter *valgloven* § 2-2. Røysterett i høve til skriftleg opplæring har dessutan foreldre *eller* forsyttar til barn på barnesteget ved skolen, utan omsyn til bustad eller statsborgarskap. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

§ 2-6 første ledd skal lyde:

Elevar som har teiknspråk som førstespråk *eller som etter sakkunnig vurdering har behov for slik opplæring*, har rett til grunnskoleopplæring i og på teiknspråk. Omfanget av opplæringa i tid og innhaldet i opplæringa fastsetjast i forskrifter etter § 2-2 og § 2-3 i denne lova.

§ 3-1 overskrifta skal lyde:

§ 3-1 Rett til vidaregåande opplæring *for ungdom*

§ 3-1 nytt tiande ledd skal lyde:

Ungdom med rett til vidaregåande opplæring etter paragrafen her kan, etter søknad og når det ligg føre særlege grunnar, i staden få vidaregåande opplæring etter § 4A-3.

Ny § 3-12 skal lyde:

§ 3-12 *Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar*

Elevar i vidaregåande opplæring med anna morsmål enn norsk eller samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.

Morsmålsopplæringa kan leggjast til ein annan skole enn den eleven til vanleg går på.

Når morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal fylkeskommunen så langt som mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

§ 4A-3 første ledd skal lyde:

Vaksne som har fullført grunnskolen eller tilsvarande, men som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, har etter søknad rett til vidaregåande opplæring. Første punktum gjeld vaksne *frå og med det året dei fyller 25 år*. Opplæringa for vaksne skal tilpassast behovet til den enkelte. Retten kan oppfyllast mellom anna ved fjernundervisningstilbod. Departementet gir nærmare forskrifter, mellom anna om kven retten omfattar, om inntak, rangering og førerett.

Ny § 4A-12 skal lyde:

§ 4A-12 *Tilpassa opplæring*

§ 1-3 gjeld tilsvarande for opplæring etter dette kapitlet.

§ 5-3 første ledd skal lyde:

Før kommunen eller fylkeskommunen gjer vedtak om spesialundervisning etter § 5-1 *eller* vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter § 5-7, skal det liggje føre ei sakkunnig vurdering av dei særlege behova til eleven. Vurderinga skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, og kva for opplæringstilbod som bør givast.

§ 5-3 fjerde ledd skal lyde:

Dersom vedtaket frå kommunen eller fylkeskommunen avvik frå den sakkunnige vurderinga, skal grunngevinga for vedtaket blant anna vise kvifor kommunen eller fylkeskommunen meiner at eleven likevel får eit opplærings-tilbod som oppfyller retten etter § 5-1 *eller* § 5-7.

§ 7-1 første ledd skal lyde:

Elevar i 2.–10. *årstrinn* som bur meir enn fire kilometer frå skolen har rett til gratis skyss. For elevar i 1. *årstrinn* er skyssgrensa to kilometer. Elevar som har særleg farleg eller vanskeleg skoleveg har rett til gratis skyss utan omsyn til veglengda.

§ 11-9 skal lyde:

§ 11-9 Foreldreutvalet for grunnopplæringa

Kongen i statsråd nemner opp Foreldreutvalet for grunnopplæringa. Utvalet skal ha leiar, nestleiar og fem andre medlemmer. Funksjonstida er fire år. Departementet gir nærmare forskrifter om *omfanget av og innhaldet i arbeidet til* Foreldreutvalet.

Ny § 13-5 skal lyde:

§ 13-5 *Plikt for skoleeigaren til å ha ei ordning med gratis frukt og grønnsaker*

Skoleeigaren skal gi elevane gratis frukt og grønnsaker. Departementet kan gi nærmare forskrifter om ansvaret for ordninga og omfanget av plikta.

§ 16-2 tredje ledd skal lyde:

Retten og plikta til tiårig grunnskole etter § 2-1 gjeld barn som er fødte i 1991 og seinare. Andre barn og unge har rett og plikt til niårig grunnskole, men rykkjer opp eitt årstrinn, slik at dei avsluttar grunnskolen i 10. *årstrinn*.

II

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot blir det gjort følgjande endringar:

§ 3-5 skal lyde:

§ 3-5 *Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar*

Elevar som har eit anna morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar. Heimkommunen *eller heimfylket* til eleven gjer ved-

tak og dekkjer utgiftene til slik opplæring. Departementet er klageinstans.

Morsmålsopplæringa kan leggjast til ein annan skole enn den eleven til vanleg går ved.

Når morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal kommunen *eller fylkeskommunen* så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

Føresegna gjeld ikkje for elevar ved norske skolar i utlandet.

Ny § 7-1c skal lyde:

§ 7-1c Plikt for skolen til å ha ei ordning med gratis frukt og grønnsaker

Skolen skal gi elevane gratis frukt og grønnsaker. Departementet kan gi nærmare forskrifter om ansvaret for ordninga og omfanget av plikta.

III

Lova gjeld frå det tidspunkt Kongen fastset. Dei enkelte føresegnene i lova kan setjast i verk til ulik tid.

Presidenten: Det foreligger her to alternative forslag.

Det er forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, som lyder:

«I opplæringsloven skal ny § 3-12 lyde:

§ 3-12 Særskild språkopplæring i norsk for elevar frå språklege minoritetar

Elevar i vidaregåande opplæring med anna morsmål enn norsk eller samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.»

Videre er det forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, som lyder:

«I lov av 4. juli 2003 om private skolar med rett til statstilskot blir det gjort følgjande endringar:

§ 3-5 skal lyde: Særskild språkopplæring i norsk for elevar frå språklege minoritetar

Elevar med anna morsmål enn norsk eller samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.»

Det voteres først alternativt mellom komiteens innstilling til I Ny § 3-12 og forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet.

Deretter voteres det alternativt mellom komiteens innstilling til II § 3-5 og forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet.

Det voteres så over komiteens innstilling til I Ny § 13-5 og II Ny § 7-1c. Paragrafene omhandler lovfesting av frukt og grønt i skolen. Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de er imot.

Til slutt voteres det over resten av I, II og III.

Voterings:

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til I Ny § 3-12 og forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, ble innstillingen bifalt med 59 mot 13 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 15.05.46)

2. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til II § 3-5 og forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, ble innstillingen bifalt med 59 mot 13 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 15.06.17)

3. Komiteens innstilling til I Ny § 13-5 og II Ny § 7-1c ble bifalt med 42 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.01)

4. Komiteens innstilling til resten av I og II og til III ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Voterings:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstilt:

B

Stortinget ber Regjeringen snarest utarbeide forslag til bestemmelser som forplikter videregående skole til foreldresamarbeid.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordnens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Voterings i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har representanten Kenneth Svendsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Vedtaket til lov

om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)

I

I lov 28. februar 1997 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 19-4 andre og tredje ledd oppheves.

§ 19-6 andre, tredje og fjerde ledd oppheves.

II

Endringene under I trer i kraft med virkning fra og med 1. juli 2008.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak:

Dokument nr. 8:68 (2007-2008) – representantlovfor-
slag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Martin

Engeset, Åse Gunhild Woie Duesund og André N. Skjelstad om lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) – bifalles ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 42 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.37)

Sak nr. 3 [15:08:50]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.09.
